

PS 302

ПСИХОЛИНГВИСТИКА

Приета: прот.№ 48 от 21.11.2012 г., актуализирана с прот.№ 14/07.03.2016 г.

Лектор: проф. дфн Калина Лукова

АНОТАЦИЯ

Лекционният курс представя базови знания за същността, значението, развитието и проблематиката на психолингвистиката като гранична, междинна научна дисциплина, възникнала на границата между лингвистиката и психологията; за основните психолингвистични понятия и методи; за съотношението между единиците на езика и механизмите и формите на осъществяване на речевата дейност.

Акцентира се върху класически и модерни теории, свързани с онтогенезиса на психолингвистиката, с патолингвистични, етнопсихолингвистични и рефлексивни проблеми. Особено внимание се отделя на експерименталната психология и на методите за психолингвистична диагностика на свързаната реч; на саморефлексията за мисловните механизми и речевото поведение.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Лекционният курс има за задача да запознае студентите как психолингвистиката изучава езика; кои са психологическите механизми, осигуряващи употребата на езика; как се реализират психолингвистичните изследвания. По-конкретно, студентите трябва:

- да овладеят основни психолингвистични понятия, идеи, теории;
- да анализират съотношенията език – реч; език – мислене; език – памет; език – общуване;
- да познават провеждат експерименти за психолингвистична диагностика и анализ на комуникативно-речево поведение.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се базира на знанията от предходните лекционните курсове по Психология.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Връзки с обществеността	Задължителна	6	40	20		60	20	10	30	
Обществени комуникации и социална психология	Задължителна	6	40	20		60	20	10	30	
Психология	задължителна	6	40	20		60	20	10	30	
Журналистика и връзки с обществеността	задължителна	6	40	20		60	20	10	30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. **Психолингвистиката като наука.** Предмет и обект. Концептуални и дефинитивни подходи. Интердисциплинарност на психолингвистиката.

Тема 2. **Възникване и развитие на психолингвистиката.** Области на съвременната психолингвистика.

Тема 3. **Методи за научно изследване в психолингвистиката.** Свободен асоциативен експеримент. Метод на семантичния диференциал на Чарлз Осгуд. Условнорефлекторна методика. Методи за изучаване на трансформациите в границите на изреченията и на свързания текст. Тест за довършване на изречения. Методи за експериментално изучаване на построяването на свързан текст (набор от ключови думи; изучаване на монолога и на диалога.)

Тема 4. **Методи за психолингвистичен анализ на текст.** Интент-анализ, контент-анализ, опорен (осев) анализ. Параметри за оценка и контрол на свързаната реч.

Тема 5. **Език и реч.** Произход и философия на езика – теорията на Хабермас. Фонология и семантика на езика. Метафората като психолингвистичен проблем.

Отношението между език и реч.

Тема 6. **Речева дейност.** Речев акт. Речева ситуация.

Тема 7. **Език и мислене.** Теории на Сапир-Уорф, Г. Гийом, Л. Виготски, Ж. Пиаже, Дж. Уотсън.

Мислене и език за пространство, време, казуалност.

Тема 8. **Език и памет.** Словесно кодирани и декодиране. Влияние на езика върху когнитивното развитие.

Тема 9. **Език и общуване.** Езикова и комуникативна компетентност. Комуникативна структура на речта.

Тема 10. **Езикът на жестовете. Невербална комуникация.**

Тема 11. **Психолингвистика на нарушенията в речта.** Ритъм, фонация, артикулация, символизация.

Тема 12. **Езикът в психоанализата и в психодрамата.** Психоанализата на Зигмунд Фройд. Защити в речта. „Празно слово“ на Лакан.

Тема 13. **Етнопсихолингвистика.** Същност. Проблеми на етнопсихолингвистиката.

Тема 14. **Фоновите знания в езиковата комуникация.**

Тема 15. **Национално-културна специфика на езиковата комуникация.** Културен и лингвистичен шок. Словесни етикетни формули, цветообозначения, инвективност. Културологични лакуни.

СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ

1. Семантика на имената. Какво означава „Уилям Шекспир“? Фонестезия и звуков символизъм.

2. Дигиталният часовник: мисленето за време и глаголните времена.

3. Психолингвистичен модел за разбиране при четенето. (по диагностиката на Е. Герганов).

4. Мрежови модели на семантичната памет. (по диагностиката на Е. Герганов).

5. Експеримент за измерване силата на заповедта като функция на вида и лексикалното значение на глаголите. (по диагностиката на Е. Герганов).

6. Метод на семантичния диференциал на Чарлз Осгуд.

7. Културологични лакуни.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

При структурирането на учебното съдържание в курса се използва комбинираният подход. Учебното съдържание е организирано в отделни смислови единици – теми, упражнения. Те се представят чрез теоретична и експериментална част, и допълнителни ресурси за самостоятелна подготовка: мултимедийни презентации, речници, електронни тестове, URL връзки към електронни учебници и др. информационни източници, специализирани сайтове, видеоматериали, виртуални библиотеки.

1. Методи, базирани върху електронна среда: задания за самостоятелна работа в Moodle, съобразени със спецификата на темата; речник на работните понятия, асоциативен речник, онлайн тестове, модели на психолингвистични експерименти, интерактивни игри, подготовка за разработване на курсов проект; консултации чрез чат и форум;

2. Други интерактивни методи: дискусии, казуси, диагностика и анализ на текстове, карти на знанието.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

1. Текущо оценяване - включва: оценката от курсовата работа (семестриалния проект); оценката от изпълнението на 3 онлайн теста и 2 онлайн задания. Курсовата работа е психолингвистично изследване върху текст от областта на психологията, обществените комуникации, журналистиката, чрез избор на метод за диагностика. Курсовите работи се защитават, придружени от Power Point презентация. Най-добрите се включват в електронния курс на дисциплината, качен на платформата MOODLE, и се използват като интерактивни модели на обучение

2. Критерии за допускане до изпит. До изпит се допускат студенти, които са:

- изпълнили тестовете и заданията в електронния курс;
- разработили и защитили курсов проект.

3. Семестриалният изпит - писмен.

4. Метод на формиране на семестриалната оценка. Крайната оценка се формира от резултата от семестриалния изпит (50%/) и от оценката от текущия контрол (50%.)

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Белянин, В.П. Введение в психолингвистику. Москва.1999.
2. Борг, Дж. Изкуството на убеждаването. София, 2012.
3. Виготски, Л.С. Мислене и реч. София, 1983. Гарнър, А. Езикът на тялото. (Скритият смисъл на думите).София, 2000.
4. Герганов Е. Памет и смисъл. София: Наука и изкуство.1987.
5. Герганов Е. и др. Български норми на словесни асоциации. София, Наука и изкуство.1984.
6. Даскалова, Ф. Психолингвистика. София, 2003.
7. Илиева-Балтова, П., А.Ефтимова, А. Липовска, К. Петрова.Български асоциативен речник. София, 2003.
8. Канеман, Д. Мисленето, София, 2012
9. Касирер, Е. Есе за човека.София.1996.
10. Леонтьев, А. А. Основы психолингвистики. Москва. 1999

11. Леонтьев, А.А. Прикладная психолингвистика речевого общения и массовой коммуникации. Москва, 2008.
12. Лурия, А.Р. Език и съзнание. София, 1984.
13. Райнов, В. Символното поведение на човека. София, 1993.
14. Рифкин, Дж. Епоха на достъпа. София, 2001.
15. Пинкър, Ст. Материалът на мисълта. София, 2013.
16. Пинкър, Ст. Езиковият инстинкт. Как умът създава езика., София, 2007.
17. Попова, В. Психолингвистика на развитието. София, 2000.
18. Психолингвистични изследвания. Сборник в чест на прф.д-р Татяна Слама-Казаку. София, 2007
19. Сахарный, Л.В. К тайнам мысли и слова. Москва, 1983.
20. Стърнбърг, Р. Когнитивна психология, София, 2012.
21. Фрумкина, Р.М. Психолингвистика. Москва, 2001.
22. Хабермас, Ю. Философия на езика и социална теория. София, 1999.
23. Шопов, Т. И даде човекът имена. София, 2012.
24. Етнопсихолингвистика. Отв. ред. Ю.А.Сорокин. Москва, 1988.

PS 302

ПСИХОЛИНГВИСТИКА

Лектор: проф. д-р Калина Лукова

1. Психолингвистиката като наука
2. Възникване и развитие на психолингвистиката.
3. Методи за научно изследване в психолингвистиката.
4. Методи за психолингвистичен анализ на текст.
5. Език и реч.
6. Речева дейност.
7. Език и мислене.
8. Език и памет.
9. Език и общуване.
10. Езикът на жестовете. Невербална комуникация.
11. Психолингвистика на нарушенията в речта.
12. Езикът в психоанализата и в психодрамата.
13. Етнопсихолингвистика.
14. Фоновите знания в езиковата комуникация.
15. Национално-културна специфика на езиковата комуникация.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Борг, Дж. Изкуството на убеждаването. София, 2012.
3. Гарнър, А. Езикът на тялото. (Скритият смисъл на думите). София, 2000.
4. Герганов Е. Памет и смисъл. София: Наука и изкуство. 1987.
5. Герганов Е. и др. Български норми на словесни асоциации. София, Наука и изкуство. 1984.
6. Даскалова, Ф. Психолингвистика. София, 2003.
7. Илиева-Балтова, П., А.Ефтимова, А. Липовска, К. Петрова. Български асоциативен речник. София, 2003.
8. Канеман, Д. Мисленето, София, 2012.
9. Касирер, Е. Есе за човека. София. 1996.
10. Лурия, А.Р. Език и съзнание. София, 1984.
11. Райнов, В. Символното поведение на човека. София, 1993.
12. Рифкин, Дж. Епоха на достъпа. София, 2001.
13. Пинкър, Ст. Материалът на мисълта. София, 2013.
14. Пинкър, Ст. Езиковият инстинкт. Как умът създава езика., София, 2007.
15. Попова, В. Психолингвистика на развитието. София, 2000.
16. Психолингвистични изследвания. Сборник в чест на проф. д-р Татяна Слама-Казаку. София, 2007.
17. Стърнбърг, Р. Когнитивна психология, София, 2012.
18. Фрумкина, Р.М. Психолингвистика. Москва, 2001.
19. Хабермас, Ю. Философия на езика и социална теория. София, 1999.
20. Шопов, Т. И даде човекът имена. София, 2012.